

Naturvernforbundet

Til:

NVE, Konsesjonsavdelingen

nve@nve.no

Fra:

SABIMA, v/Christian Steel, e-post: christian.steel@sabima.no

NJFF, v/Siri Parmann, e-post: siri.parmann@njff.no

DNT, v/Oddvin Lund, e-post: oddvin.lund@turistforeningen.no

Naturvernforbundet, v/Arnodd Håpnæs, e-post: ah@naturvernforbundet.no

19. april 2013

Generelt høringssvar ang. Lågen-pakken – "Søknader om løyve til å bygge ti småkraftverk i Gudbrandsdalen"

Naturvernforbundet, DNT, NJFF og SABIMA støtter forslaget fra Fylkesmannen i Oppland om en helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver, og at de gjenværende urørte delene vernes ved en ny supplering av verneplanen / omlegging av samlet plan.

Vi peker på de godt kartlagte og store naturverdiene i hele det sammenhengende elvedalssystemet til Gudbrandsdalslågen med sine sideelver. Ikke minst Vinstra-komplekset, som er et av de viktigste og mest intakte elvekløftområdene i Norge (og Europa), med en konsentrasjon av denne typen naturverdier som er unik i internasjonal målestokk. Her er også flere rødlistearter og verdifulle naturtyper, og Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på disse unike verdiene. Vi mener derfor at søknader om vannkraft i dette området må behandles etter en meget streng tolking av Naturmangfoldloven §§ 4, 5 og 10. Det må i tillegg stilles strenge krav til godt kunnskapsgrunnlag og gode faglige vurderinger av påvirkningen på annet biologisk mangfold og naturverdier. Vi mener også at områdets store verdi for friluftsliv og turisme må vektlegges sterkt i vurderingene. Dette temaet nevnes bare med få linjer i søknadene, og vi mener at det burde hentes inn langt mer informasjon om de lokale, regionale og nasjonale verdiene før eventuelle konsesjoner blir gitt.

Vi mener generelt at samfunnsnyttene ved de omsøkte kraftverkene må ses som lav, da de i stort sett bare vil produsere strøm i sommermånedene når energibehovet her til lands er på sitt laveste. Dette mener vi må tas med når man ser på balanseberegningen mellom samfunnsnytte og kostnader for miljøet. Det vil si at det er en lav samfunnsnytte nasjonalt sett. Det bør komme tydelig frem at utbygging i dette området vil medføre at viktige områder for friluftsliv går tapt, og at det også må tas med i beregningene at utbygging ikke bare gir lokale inntekter, men også *tapte* inntektsmuligheter for friluftsliv og turisme. Dette er ikke kartlagt. I et område som Gudbrandsdalen hvor friluftsliv og turisme, ikke minst fisketurisme, omsetter store summer hvert år, må denne analysen gjøres grundig for at ikke lokalsamfunnet skal ende opp med både tapt natur og tapte/lavere inntekter. De gode fiskemulighetene og tilgangen til flotte naturområder og mulighet for flere andre friluftslivsaktiviteter er viktige for lokalbefolkningen og verdier som tiltrekker seg turister fra inn- og utland. De økonomiske og sosioøkonomiske ringvirkningene som kommer av dette vil risikere å bli negativt påvirket av utbygging og må derfor kartlegges.

Vi må nok en gang understreke at vi mener det er viktig å få på plass både nasjonale og regionale energiplaner. Det er likevel et lite skritt i riktig retning at det nå gjøres forsøk på samlede vurderinger for konsesjonssøknader innen et avgrenset område. Likevel oppfatter vi at grunnen til det primært er å få fortgang i saksbehandlingen av søknader. Vi mener at de 10 omsøkte kraftverkene i "Lågen-pakken" må ses i sammenheng med de tre store prosjektene i regionen, det vil si Nedre Otta ved Otta, Rosten og Kåja ved Vinstra. Vurdering av den samlede belastningen må også omfatte alle allerede eksisterende inngrep i Lågen med sine sideelver, jf. naturmangfoldloven § 10, og da ikke bare vannkraft, men den samlede belastningen fra alle typer infrastruktur-inngrep i området.

Vi vil også peke på at en svakhet med disse samlede høringene, er at vi som høringspart kun har konsekvensvurderingene av prosjektene hver for seg, i sine respektive søknader, å lene oss mot. Det betyr at høringsinstansene *selv* må gjøre en samlet vurdering basert på informasjonen i hver enkelt biomangfoldrapport. Det burde, som en del av faktagrunnlaget, ligget en faglig vurdering av effektene av den samlede belastningen i høringen for at naturmangfoldlovens krav til kunnskap om både sumvirkninger og samlet belastning skal ivaretas.

Før NVE kan fatte et vedtak som tillater inngrep i natur, må påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er og/eller vil bli utsatt for. NVE må uansett gjøre en slik faglig utredning av den samlede belastningen av vannkraftutbygging i Gudbrandsdalslågen for at de miljørettslige prinsippene for offentlig forvaltning naturmangfoldloven §§ 8-12 skal være oppfylt. Dersom denne vurderingen ikke kommer med i høringen av konsesjonssøknadene, bør den sendes på høring i etterkant, eller minimum at høringspartene får mulighet å komme med innspill, da det kan fremkomme informasjon i utredningen som ville vært av interesse for oss i den vurdering vi må gjøre med hensyn til samlet belastning.

I vurderingen av samlet belastning må en være klar over at de omsøkte prosjektene ligger mitt i selve kjerneområdet for de flotteste og mest verdifulle bekkekløftesystemene i Nord-Europa. Når det gjentatte ganger står i søknadene at det ikke er noe spesielt, men en helt "regiontypisk bekkekløft", så er det det samme som å si at det er en meget verdifull bekkekløft i et helt spesielt landskap. Bekkekløfter som naturtype er nær truet i Norge, nettopp på grunn av det massive trykket fra vannkraftutbygging i form av små kraftverk. Selv om lokalitetene er typiske for regionen, er de likevel svært sjeldne på et større landskapsnivå. Det gjør at det blir svært viktig å sørge for et meget godt faktagrunnlag og at vurderinger av belastninger gjøres meget nøye i de tilfeller hvor man vurderer å godkjenne utbygging. Særlig gjelder det i elvejuvkomplekset langs Vinstra, Gudbrandsdalslågen og Otta som står helt i særklasse når det gjelder verneverdige verdier. Det ville være utålelig arealforvaltning å gi klarsignal til å ødelegge ti flotte bekkekløfter midt i bekkekløftenes kjerneområde i Nord-Europa!

Elvene og deres sideelver har et stort sammenhengende elvejuvsystem, med godt kartlagte verdifulle bekkekløfter. Verdiene i dette området er godt kartlagt, ikke minst i Biofokus' "bekkekløftrapport". I rapporten "Miljøforhold og påvirkninger for rødlistearter", kapittelet om "Rasmark, berg og bekkekløfter", utgitt av NINA og Skog og landskap, står at "Aller best utviklet er bekkekløftene i landskap med store avsetninger av lagdelte bergarter, som for eksempel i de sandsteindominerte dalsidene i Gudbrandsdalen."

Vi henviser til kapittel 8 i Veileder for Naturmangfoldloven kapittel III fra MD. Der står at:

”Formålet med nml § 10 er å hindre gradvis forvitring eller nedbygging av landskap, økosystemer, naturtyper og arter ved å se summen av tidligere, nåværende og framtidig påvirkning på dette naturmangfoldet i sammenheng. I dette inngår også å se på effekten av tiltaket på landskap, økosystemer, naturtyper og arter på kommunenivå, fylkesnivå og på landsbasis. (...) Ved vurderingene av samlet belastning skal en også se på situasjonen for landskapstypen, økosystemet, naturtypen eller arten på kommunenivå, fylkesnivå og på landsbasis, jf. også forvaltningsmålene i §§ 4 og 5.” (...) vurderingen skal også se hen til hvordan situasjonen er for eksempel for naturtypen på landsbasis eller fylkesnivå. Har vi mye av denne naturtypen og er den generelt i en god tilstand, taler dette for at hensynet til samlet belastning tillegges mindre vekt (...). Men er situasjonen at naturtypen finnes mange andre steder, men generelt i dårlig stand, taler dette for ikke å tillate tiltaket ut fra hensynet til naturtypen som sådan.

”Vurderingen av samlet belastning skal gjøres ut fra kunnskap om påvirkninger fra tidligere inngrep i det aktuelle området, konsekvenser av det omsøkte tiltaket, samt konsekvenser av mulige framtidige tiltak. Dersom det er nødvendig, skal ikke vurderingen av mulige framtidige tiltak begrenses til egen sektor.” Siden dette er bekekløfter, der noen allerede er utbygd og andre er underlagt stort press fra andre aktiviteter, for eksempel skogbruk og veibygging, så må også disse faktorene vurderes som del av samlet belastning. Det varierer hvor godt dette fremkommer i søknadene og vi ber NVE om å se nøye på hva den samlede belastningen er, både lokalt og i regionen.

Christian Steel
Generalsekretær SABIMA

Siri Parmann
Fagsjef NJFF

Oddvin Lund
Fagsjef naturforvaltning DNT

Arnodd Håpnes
Fagleder Naturvernforbundet